

ПО ТОЙ БІК КОРДОНУ.

Цю дуже цікаву статтю перекладаємо із львівського журналу "СВІТ". В ній висловлена думка українського населення Галичини за Радянською Україною, за культурою, що розвивається там буйним квітом, за природною красою під радянським прапором всіх українських земель. Тому цю статтю ми наводимо в цілості. — Редакція.

Це, що діється в Українській Радянській Республіці, тільки загально нам відоме. Кожний знає, що там твориться нове життя, що росте національна свідомість, що розвивається незвичайно буйно культурне життя. На жаль, про це все знаємо дуже мало, знаємо загально.

Причиною, це та границя лінія, котру, що правда, в нашій уяві, в нашій свідомості стараємося затерти, але котра в дійсності існує. Цей китайський мур, який ставив проти нашої волі, що страшний до перебуття, ніж колишній царський кордон. Сьогодні, не дається цьому заперечити, відносини де-що покращали. Скоріше вже передістанеться лист, декше попадає якась книжка, але й це зустрічає великі труднощі. А вже про подорож туди, годі навіть мари. А велика шкода. Змога взаїмних відвідин причинилася би у великій мірі до затиснення тих звязків, які вже були раніше до війни, які були так сильні в часі революційних років, вона причинилася до виривання цих розкоджень, які існують по нинішній день, а які вслід реальних умовин, а які деяким псевдочиним підсудують навіть думку про дві вітки українського народу. Теперішній український Племонт, Радянська Україна, а без сумніву, предметом загального зацікавлення у всіх верствах української суспільності з того боку ризького кордону. Навіть найбільші вороги суспільного ладу в Радянській Україні мусять з цим погодитися, що там таки твориться тип нації, що ця нація кладе основи для свого державного існування, що вона стає чинником, з яким всі числяться. Розквіт україн-

ської науки, розквіт шкільництва і громадського життя, це прояви, біля яких не можна мовчки проходити і їх негувати. Центр відродження перенісся. Коли Львів був життєтворним живчиком. Тут кладемо основи відродження, тут творилися культурні цінності, тут родилася новочасна, українська політична думка, яка шляхом недовольної контрабанди переходила царський кордон і була радо приймана невеличким, що правда, в той час гуртом свідомих придніпрянських братів.

Сьогодні цей центр перенісся туди. З природи річи цей центр більш імпульсивний. І не диво. Там державне життя. Життя, яке клекотить, виливається з берегів, яке бажало би виповнити всі досі занедбані прогалини, яке має розмах степових просторів, а якого вже ніхто не зможе зупинити.

Та з цього, що там твориться, ми, на жаль, мало можемо користати, а тим більше сподівати при творенні цих культурних придбань.

Спричиняють це ті політично-суспільні ризики, які лягли по обох сторонах ризької лінії. В усьому, що передістанеться з апожа цієї лінії, завжди добавучі деякі чинники небажаний подих небезпечної ідеї, проти-державну агітацію до шпінювання включно, так що навіть найневинніші книжки, які зміст деколи не має нічого спільного ні з політикою, ні з суспільним питанням, важко до нас дістатися, ані-ж в якусь глуху закутину пустині Гоби. А прешні знаємо, що теперішня прдукція українського друкованого слова на Радянській Україні за останні роки незвичайно зросла. Численні періодичні видання, праці і бюлетени різних наукових установ, оригінальні твори українських молодих авторів, шкільна література й переклади з чужих мов, все це у нас відоме малому гурткові спеціалістів української книги і то здебільшого

тільки з заголовків. Бувають іноді випадки, що книга, друкована в Києві чи Харкові, дістається якимсь чудом на полиці наших книгарень. Але й тоді не кожний може з неї користати. Перш всего така книжка приходить в малій кількості примірників, по друге ціни настільки принагідного транспорту такі великі, що не кожний може спромогтися на її закуплення. Ширші круги мусять задовольнитися тим, що бачили книгу власними очима за виставовим ськом.

Попит за книжками, загалом за виданнями Радянської Украї-

ської землі в культурному розумінні слова, можуть самі собі вистарчити і що Радянська Україна з другої сторони має обмежитися тільки для своїх державних кордонів.

Труднощі є і вони ще якийсь час будуть. Труднощі не нами створені і нами небажані. Але немає труднощів, яких не можна-би було побороти і бодай частинно усунути, в інтересі рівномірного розвитку двох частин українського народу, насильно розділених політичними кордонами, дежить, що би це як найскорше наступило.

І. Каміньський.

Бельгійсько-французька делегація вчителів і вчительок в Радянському Союзі.

СПОМИНИ.

Янтаріє листя на каштані, одвіва проміння ліхтаря. Бачу я ті заграви повстання — Золоті троянди Октябра.

Знову я в "червоному ешлоні"... Он схрестилась труни на межі... Хтось мені сухі й вузькі долони на чоло гаряче положив.

Гайдамаки... Жмеринка... Одеса... Море море, мріє в далекі... Ой, дзвенить, дзвенить мені колеса про миналу, про далекі дні.

День кладе проміння на обличчя, спомин мій і збді і помаринів. Бачу я колони робітничі і у тьмі огонь броньовика.

Стукотить над стріхою лелека, спочинає стомлене село. Скільки нас лягло в сингах далеких, скільки нас в траві густій лягло.

В провадох брешуть сумні мотиви, в полі вітер плаче і гуде: "Це за вас, комуні, колективні, це за тебе, місто золоте".

Він летить над полем і над гаєм і кричить, гукє раз-у-раз: "Кожний рік, як Жовтень наступав, пригадайте тих, що вмер за вас!"

Він кричить над полем і над гаєм, наче бє в збентежені серця: "Доведіть ми дію їх до краю, донесіть знамена до мійб".

І гукє вітру голос юний, там, де небо КіМом завівало: "Ми по рейках непу до комуні доведемо і місто і село!"

Голос юний радісно гукє: "Знаєм ми пошану для мєря, — доведем ми дію їх до краю, Донесем знамена до кінця".

І веселий вітер віти клопотить нахляє віти до землі, загляда в будинки, ешлони і знаєє в російній імлі.

Янтаріє листя на каштані, одвіва проміння ліхтаря. Пригадайте заграви повстання — Золоті троянди Октябра.

В. Сосюра.

Австрійська робітничка делегація в С.Р.С.Р.

ГЕМЛІН ГАРЛЕНД.

"THE SILENT EATERS".

(Взято з твору "Книга про Американських Індіанців", видана Гарпера і Братів в Нью Йорку.)

За спеціальним дозволом автора.

(Переклав М. Волицький)

(Продовження.)

Комісіонери, що до цього часу були лише недоволені, тепер казалися. Вони обвинувачували Ситінг Була, що він залюбує людей. Вони казали, й докоряли. Вони придобувалися й трозили, але чіф хитав головою й казав: "Не підписуйте. Цей чоловік говорить на користь палерів білого чоловіка, а не на нашу. Він уживає багато слів, але мене він не обмане. Не слухайте його".

І вони сміялися з фальшивого балакуна. Нарешті Гал, що сидів побіч чіфа, заговорив: "Ми скінчили. Ми цілковито скінчили".

Відтак Ситінг Бул підвівся й сказав: "Ми говорили по доброму й до цього рішення договорили в добром гуморі. Тепер ми йдемо до дому". Він дав знак і нарада розбилася в замішанню.

Угоди не підписано й всю вину за це скинуто на Ситінг Була. Що-ж до мене, то я тиньвівся з його стійкості, його самоконтролі і його віршової гідності. Він був головним чоловіком угоди.

Але білі люди не піддалися. Вони ніколи не відступали. Поражка демократів змінила конгрес і негайно зроблено нову спробу заключити угоду. Скориставши з помилок інших комі-

сій, вони не прийшли до Стоячого Камня (бо-лячись опозиції Ситінг Була); вони пішли на інші резерви, здобули всіх Сантісів, всіх "бродів" і членів інших племен, людей, яких мій народ не уважав своїми. Вістка про це дуже розсердила мого чіфа. Він казав з огірченням:

"Білі люди не мають справедливості у взаїмносинах з нами. Вони казяться за нашими землями. Вони зроблять все, щоб лише укрести їх у нас".

Коли комісіонери появилися коло Стоячого Камня, вони, завдяки генералові Крукові, тріюмфували. Поживи було мало, люди були голодні й генерал Крук цим покористувався. Підчас угоди він щедро роздавав м'ясо. На третій день він гостро сказав:

"Він краще беріть, що ми даємо. Конгрес все одно відкріє резерви".

Кожної ночі, як і перідти, Ситінг Бул був в опозиції до угоди. Він розумчиво говорив: "Це все, що ми маємо. Коли ми мали величезні простори; тепер вони маленькі. Ви купили мир в білих, запродуючи свої землі; тепер, коли ви вже не маєте що продати — що ви будете робити? Я ніколи не приймаю угоди білих. І я не годжуся з цєю. Я не підписую. Ми маємо мало землі й вона погана. Білі люди замкнули нас в пустині, де нічого не родить, але й це наша остання домівка. Чи ви розібете стіну й позволите білому чоловікові змести нас? Ви кажете, що ми дістанемо за це багато грошей? А що було в минулому? Як уряд виконував свої зобов'язання? Конгрес відмовив нам поживи після свого бажання; для них байдужим є те, що вони нам винні. Ви бачили, як тяжко виплекати тут поживу. Ми потребує-

мо кожному грядку землі для того, щоб вижити. Я старіюся; через кілька років я буду вже з своїми батьками; але перед своєю смертю я хочу бачити, що мої діти забезпечені. Хай уряд заплатит нам довги наші худобою й ми тоді зможемо жити. Я не підписую".

Той ночі Джан Грес піддався. Комісія переконала його, що ця угода є найкращою, яка може бути. Спішно скликано нову нараду, щоб Грес підписав і мого чіфа про це не повідомлено, аж коли майже все було покінчено.

Коли він увійшов в кімнату, він був сердитий і розлючивий та домагався слова.

"Я тримався осторож скільки міг — сказав він. — Зараз бажано, щоб мене вислухали". Але вони боялися його й відмовилися вислухати.

"Ми не хочемо більше балачки. Джан Грес, йди й підписуй!"

Грес виступив вперед. Ситінг Бул крикнув пронизливим голосом:

"Не підписуй! Слідуйте всі за мною!"

На його команду вся його стара гвардія встала й виїшла, але Джан Грес взяв перо й підписав. Він був чоловік часу; він представляв компромісову політику. Він хотів бути зброєю білого чоловіка! Я, сидючи там як перекладач, безсилний допомогти своєму чіфові в його героїчній боротьбі за останок нашої буйної імперії, міг тільки східити свою голову перед мудрістю білості, бо я знав краще чим Джан Грес ненасичність білого чоловіка. Відкинути-ж угоду означало відтягнути кінець.

Мій чіф пішов до свого помешкання далі як Анкапапа, як непохитий, представляючи все, що відріжнєлося і було прекрасного в старому

мисливському життю; але він знав тепер, що білий чоловік захоплював землю.

"Тепер вже кінець — сказав він сумно мому батькові. — Нічого нам не лишилося, лише приуток в землі Духів".

VIII.

ПОВОРОТ ДУХІВ.

Рік, що слідував за підписанням цієї угоди, був чорним для Ситінг Була. Навіть ті, що цілковито згодилися з шляхом білого чоловіка, по-сумніли. Ви мусите пам'ятати, що мій народ, Анкапапаси, найдалша західня галузь великої нації Саюксів, дуже мало знав про білого чоловіка аж до часу свого піддання в 1880 році. Ми нічого не знали про земну кору. Ми були природий мисливцями бофалів і були ними через багато генерацій. Янктонейси, Мінеконджойси мали багато більше поняття про життя білого чоловіка. В ті дні, коли білі заняли свою долину верхньої Мисисіпі, ми трималися своїх західних позицій, завжди між бофалами й лосями. Свої тепі ми далі будували зі шкір.

Хіба ви не можете бачити, що цим степовим назидникам — цим мандруючим, безстрашним, гордим мисливцям — навіть при найкращих умовах було-б дуже тяжко зрестися своєю колючою мисливською життю й осіти на землі для плекашя кукурузи й м'яких рослин?

Це-ж легко відтяти крила орлам, але не дуже то багато користи побити їх і наказати негайно зрестися гусьми. Під якими-б там не було батьківськими умовами для Слогана; Гала і Ситінг Була було-б дуже тяжко стати фермерськими робітниками.

\$2.00 "УКР. РОБ. ВІСТІ" ЗА ДВА ДОЛАРИ НА ЦІЛИЙ РІК! \$2.00

НЕБУВАЛА НАГОДА СТАТИ ПЕРЕДПЛАТНИКОМ "У. Р. В."

ДЛЯ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ВЕЛИКА ЗНИЖКА -- ДЛЯ СТАРИХ ДАРОМ ПОВЧАЮЧІ КНИЖКИ.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" ЗА ДВА ДОЛАРИ НА ЦІЛИЙ РІК!

Через цілий місяць листопад (від 1. до 30. листопада) адміністрація "Українських Робітничих Вістей" дає велику знижку передплати для всіх нових читачів. Той зложить в листопад на "Українські Робітничі Вісті" два долари на передплату, той буде діставати газету через цілий рік. Ця велика знижка передплати важна тільки для нових цілорічних передплатників. На півроку або квартал знижки нема.

ДЛЯ СТАРИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ГАРНІ ПОВЧАЮЧІ КНИЖКИ!

Кожний старий передплатник "Українських Робітничих Вістей", що в місяці листопад відновить свою передплату на цілий рік в сумі \$4.00 — дістане даром книжок вартости два долари; хто відновить передплату на півроку в сумі \$2.00 — дістане книжок вартости одного долара; хто відновить передплату на квартал в сумі \$1.00 — дістане книжок вартости 50 центів. Цю велику премію даємо тільки для старих передплатників і тільки в місяці листопад.

То-ж користайте з цієї небувалої нагоди! Постановіть собі подвоїти число читачів "Українських Робітничих Вістей"! Хай не буде й одної української робітничої хати в Канаді, де не було-б нашої робітничої газети!

Будьте будівничим своєї газети!

ВІДНОВЛЯЮЧИ ПЕРЕДПЛАТУ ВИБЕРІТЬ СОБИ ПРЕМІЮ З СЛІДУЮЧИХ КНИЖОК:

Теорія історичного матеріалізму (в оправі)	\$2.00	Україна як об'єкт міжнародної революції10
Звідні філософії (в оправі)	1.00	Про суть і причини губерніалізму10
Звідні філософії (неоправлена)75	В кітках білого орла (поезії)10
Т. Шевченка в світлі епохи (в оправі)75	Козаччина10
Карпатська Ніч (оповідання)50	Людське суспільство в передісторичному розвитку10
Проблеми пролетарської диктатури50	Хто такі комуністи і чого вони хочуть05
Фізіка країн і націй, незалежності Шіна криві (повість)25	Червона і радянська влада05
Що таке всесвітній союз робітників Фабричні розмови про економію25	Межи людиною а машиною05
3 життя першого чоловіка і сучасних дискусій25	Нова політика Сов'єтської Росії05
Марксизм і Дарвінізм20	3 історії царя-голода05
Роскази про сили природи, часть I20	Фармер і робітник05
Перший буквар комуніста15	ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ:	
Розмова про фізику15	Юда (в оправі) драма на 5 дій75
Основні засади комунізму15	Безробітні (драма в 3 діях)50
Введення в національну економію15	Перед бурєю (драма в 4 діях)35
Радянське будівництво10	Ми і вони (драма в 2 діях)35
Що таке радянська влада і як вона будувється10	Родина Шіткарів (драма в 4 діях)25
Роскази про сили природи, часть II10	Гайдамаки (поема в трох картинах)25
Сучасне становище сільського господарства на Україні10	Терновий Куц (драма в 4 діях)25
Хто такі комуністи і Причта про воду10	Зрадник (драма в 3 діях)25
Про правду і неправду віру10	Мандрівник (ескіз в 1 дії)25
Револьюційні пісні10	Базар (драма в 4 діях)25
Як Галичян втягнули в контрреволюцію10	Як світ пішов до гори ногами (комедія в 3 діях)25
Наука й горлячий дурман10	Гайвороння (драма в 3 діях)25
		Підземна Галичина (драма в 5 діях)25
		Два світи (драма в 4 діях)25
		Нежданний гість (драмат. етюд в 1 дії)10

Адресуйте так:

Ukrainian Labor News

Cor. Pritchard & McGregor Sts., Winnipeg, Man.

РОБІТНИКИ І ФАРМЕРИ! ПОДБАЙТЕ В МІСЯЦІ ЛИСТОПАДІ ПРО ЗМІЩЕННЯ Й ПОШИРЕННЯ СВОЄЇ ПРЕСИ! ПЕРЕЙДІТЬ ВІД СЛІВ ДО ДІЛА!

ЧИ ВИ ВЖЕ ЧИТАЛИ

найновішу книжку відомого робітничого письменника М. ІРЧАНА

КАРПАТСЬКА НІЧ

що недавно виїшла з друку? Якщо немає її в вас, або ви не знаєте, то старайтеся купити, а будете мати корисну книжку в хаті. Не тратьте вона вартости навіть тоді, як ви перестаете її. Це довша повість з воєнних часів в Галичці і з життя робітництва в Америці. Коли читаєте, то не можете так довго відірватися від книжки, доки не перестаете до кінця.

Письменник М. Ірчан сам пережив війну і вірно описує всі її страшні події в старому краю. Читачи "Карпатської ночі" в рівночасно багато вчисті і то в найбільш приступний спосіб, бо ціла книжка написана незвичайно зрозумілою мовою. Нарядована вона на найкращому папері, окладнина з артистичним малюнком в двох кольорах.

Купіть, а ніколи не пожалуйте! Розповсюдуйте скрізь цю книжку.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ

Зайоженні з грішми послати на таку адресу:

Ukrainian Labor News
Cor. Pritchard & McGregor
Winnipeg, Man.